

# שור שנגה את הפרה פרק חמישי בבא קמא נא.

עין משפט  
גור מצוה

נא א מיי פטוי מהל  
 סנהדרין הל א סנה  
 עין קב  
 נב ב מיי פ"א מהל  
 רוצה הלכה ב סנה  
 עין עט טושי' ח"מ ס'  
 מס סעף ד:  
 גג ד טושי' י"ד ס' נח  
 סעף א ו' זכ"מ  
 פ"ט מהלכות שחיטה  
 הלכה ח:  
 גה ד מיי פ"ב מהל מק'  
 ממון הלכה ז סנה  
 עין ח טושי' ח"מ ס'  
 מי סעף כה:  
 גה ד מיי פ"ג מהלכות  
 מעילה הל' ב טושי' ע'  
 ח"מ טושי' ח:  
 ז ד מיי פ"ד מהלכות  
 מק' ממון הלכה ז:  
 גז ח מיי טושי' ח"מ ס'  
 עין טושי' ח"מ ס'  
 ס' מיי סעף ד:

אמרי אין הב' למיתה כו'. והמקשה היה סוכר לענין חצט  
 שייך שפיר אין חצט למיתה אצל יש חצט למוקין אצל  
 לענין הכל היה סוכר דאי יש הכל למיתה יש הכל למוקין ואי אין  
 הכל למיתה למוקין נמי אין הכל: **נעביד פחותה מעשרה.**  
 והשאל מלמה טריפות לאדם

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לטריות דבהמה וכן צאלו טריפות  
 (חולין דף מג. ושם) ומייתי ר' אליהו  
 מלייב וקשה לר"ת דמחלק ביניהם:  
**בור של שני שותפין היבי משכחת**  
**לה.** ולא צעי למימר שהפקירו  
 רשותן וצורן דפטור לכולי עלמא  
 כדפרישית בהנמיט (לעיל דף נח: ושם)  
 ולא צעי למימר כגון שחפר זה עשרה  
 וזה עשרים לאמר לקמן דכולס חייבין  
 לאבור עשרה דמתניתין קאי:  
**האחרון חייב.** דוקא הוא  
 צעיל שחידש מימה  
 שלג היה מתחילה אצל ראשון ח'  
 וזה ט' כולס חייבין צנוקין כמו זה  
 י' וזה עשרים:

**בור י' ובא אחר והשימו' לעשרים.**  
 והוא דקין ליי'א למאי דפריך  
 עלה מסיד וכייד ומשני הא רבי  
 והא רבנן:

מגואי לא היו עשרה א"ל כגון דחק מגואי אי הכי כי לא היו נמי מאבראי  
 עשרה משכחת לה דהוי מגואי עשרה כגון דחק בה טפי אלא היינו טעמא  
 דר"ג סבר ימכריסא דתורא לארעא כמה היו ארבעה אריתא דללאי כמה  
 היו שיתא הא עשרה יאישתכח דכי קא מחבט מעשרה הוא דקא מחבט  
 אלא מתני' דקתני מה בור שהוא כדי להמית י' טפחים אף כל שיש בו  
 כדי להמית י' טפחים בשיתא נמי סגיא אמרי מתני' דאיגנדר לבור:  
**מתני' י'** בור של שני שותפין עבר עליו הראשון ולא כסהו והשני ולא  
 כסהו ה' השני חייב: **גמ'** אמרי בור של שני שותפין היכי משכחת לה  
 הניחא אי סבירא לן כר"ע דאמר בור ברשותו חייב משכחת לה בחצר של  
 שניהם ובור של שניהם והפקירו רשותן ולא הפקירו בורן אלא אי סבירא  
 לן בור ברשותו פטור היכי משכחת לה דחייב עליה ברה"ר וברה"ד בור של  
 שני שותפין היכי משכחת לה אי דשוו שליח תרווייהו ואמרי ליה זיל כרי  
 לן ואזל כרה להו. וי' אין שליח לדבר עבירה ואי דברה האי חמשה והאי  
 חמשה נסתלקו להו מעשה ראשון הניחא לרבי ולנוקין משכחת לה אלא  
 לרבי ולמיתה ולרבנן בין למיתה בין לנוקין היכי משכחת לה אמר רבי  
 יוחנן כגון שעקרו שניהן חוליא בבת אחת והשלימו לעשרה מאי רבי  
 ומאי רבנן דתניא אחד החופר בור תשעה ובא אחר והשלימה לעשרה  
 האחרון חייב רבי אומר אחר אחרון למיתה ואחר שניהם לנוקין מאי  
 טעמא דרבנן דאמר קרא **כ' כי יפתח וכי יכרה** אם על פתיחה חייב על כרייה  
 לא כל שכן אלא להביא כורה אחר כורה שסילק מעשה ראשון ורבי  
 אמר לך הנהו מיצרך צריכי כדאמרינן ורבנן נמי מיצרך צריכי אלא  
 היינו טעמא דרבנן אמר קרא **כ' כי יכרה איש בור ולא שנים ורבי**  
**ההוא מבעי ליה**. כי יכרה איש בור ולא שור בור ורבנן תרי איש  
 בור כתיבי ורבי י' איידי דכתב האי כתב האי וממאי דלחיובי בתרא  
 דלמא לחיובי קמא לא סלקא דעתך דאמר קרא **והמת יהיה לו ההוא**  
 דקא עביד מיתה והאי והמת יהיה לו מבעי ליה לכדברא דאמר רבא ישור  
 פסולי המוקדשין שנפל לבור פטור שנאמר והמת יהיה לו במי שהמת  
 שלו אמרי ולא ממילא שמועת מינה דבההוא דעבר מיתה עסקינן: ת"ר  
**האחד החופר בור עשרה ובא אחר והשלימה לכ' ובא אחר והשלימה לשלשים**  
**כולן חייבין ורמינהו אחד החופר בור עשרה ובא אחר וסייד וכייד האחרון חייב**  
**ליבא**

לא משום דלית ביה הכלא אכל חצטה אית ביה ואפ"ה פטור  
 כרבי: **ולטעמין נעביד י'.** דהא צערה מיהא מודית דיש חצטה:  
**מיסה יפה.** שימות מהר: **דמוול** שנעשה אכריס: **ממנו ולא**  
**לפכו.** בית גבוה מרה"ר שראוי ליפול ממנו לרה"ר חייב צנמקה  
 ולא בית עמוק מרה"ר שהנופל נופל  
 על גגו: **גבוה ממנו י' טפחים ונופל**  
**מסוכה לפוכו.** כלומר שהנופל נופל  
 מתוך רה"ר לתוכו על גגו: **פטור.**  
 מן המעקה: **ונפל מסוכה לפוכה.**  
 כלומר שהנופל נופל מגגו לרה"ר:  
**חייב צנמקה:** אמה לי בית  
 גבוה י' דמשמע הא צניר מהכי  
 פטור ממעקה: **לאו בית הוא.**  
 ותורה לא חייבה צנמקה אלא בית  
 וטע"ג דיש חצטה: אי פני דטעמא  
 משום דליתו קרוי בית הוא למאי  
 קתני עמוקה ממנו י' טפחים חייב  
 כי הוי נמי עשרה לצד רה"ר: **דל**  
**הקרה ומעוזה לא הוי גואי י'.** ולא  
 חוי ליריה ולא הוי בית: **משכחת**  
**לה.** דהוי בית: **דחק ליה מגואי.**  
 עדי דהוי מגואי י' טפחים והוי בית  
 ותייב: **אלא.** טעמא דלאי משום  
 דלחן חצטה פחות מעשרה הוא ולרב  
 נחמן לא תקשי דקסבר ר"ג כו':  
**דאיגנדר.** שוכה היה ונתגלגל ונפל:  
**מתני' השני חייב.** והראשון

פטור. ובגמרא [פ"ג] מוקי לה צעיהו  
 ראשון לשני משתמש ודולה כשהלך  
 לו: **גמ'** אין עליה לדבר ענינה.  
 להתחייב שולחו אלא שליח מיחייב  
 וסבירא הוא לאמרי ליה דבני הרב  
 ודבני התלמיד דבני מי שומעין:  
**הניחא לרבי.** לאמר לקמן אחר שניהן  
 לנוקין: **וצנוקין משכחת לה.**  
 דתרווייהו מחייבין: **אלא לרבי ונמיסה.**  
 דבמיתה מודה לאחרון חייב ולא  
 ראשון היכי משכחת לה: **שעקרו**  
**עניהם.** שחפר האחד תשעה וזה  
 חצירו וסייעו ועקרו צבת אחת חוליא  
 מוקדשותיו: **והשלימה לעשרה.**  
 דלחן כחן אחרון י' לנוקין דתרווייהו  
 כי הדדי משוו ליה צור וצין לרבי  
 וצין לרבנן חייבין צמיתה וכ"ש  
 צנוקין: **מיצרך צריכי.** כדלמנן  
 לעיל בפירקין (דף ג.): **אחד ולא צ'.**  
 מעטיה קרא לראשון כדמפרש לקמיה  
 וכי מעטיה לנוקין מעטיה דאי מנמיתה  
 לא אכטריך קרא דהא לא עבד שיעור  
 מיתה: **שור פסולי המוקדשין.** כגון  
 צכור צעל צעל מוס שהוא של כהן (א) דקרינן  
 ציה שור רעוהו או שור קרבן שנפל  
 צו מוס ונפדה דקרינא ציה שור  
 רעוהו ואפ"ה לענין צור פטור דכתיב  
 והמת יהיה לו מי שראוי לו להאכיל  
 צבילתו ללכניס ילא חו' כו' דהכי  
 המוקדשין שנפדו מוצת' ולא גיה צבר  
 ולא חלב ואכלת' ולא ללכנין אצל  
 שור שנגחו חייב כדמפרש לקמיה  
 דלילו קדשים תמיס מאי אריח צור אפי'  
 סייד וכייד. שמתחילה רחב היה ולא

(א) סנהדרין מהל  
 (ב) סנהדרין מהל. נב.  
 פסחים עה. מנחות לו:  
 (ג) גי הייף והרפטי'  
 הרשון חייב. ד לעיל ג.  
 (ד) קדושין מז: וט"ו:  
 (ו) לעיל א (ו) לעיל מט:  
 (ז) לעיל ח (ח) לעיל מה:  
 (ט) ויצמות נד: וט"ג:  
 (י) לקמן נג: נד:  
 (כ) קדושין מז: ט ס"א  
 (ל) ג' (א) ג' (א) ג'  
 (מ) דברים יב: (ס) גס:  
 (ע) דף נג: ט עין  
 מוספות עירובין ז. ד"ה  
 כגון ומוספות וצמח קנה.  
 ד"ה ודלמא ומוספות עיין  
 ג. ד"ה ויקר ומוספות  
 חולין מז: ד"ה ואמר  
 ומוספות צבירות לו: ד"ה  
 כ"ד.

## הגהות הב"ח

(א) גמ' אי הכי ואם חק  
 כו' צ"ל: (ב) שם ממנו  
 ולא להרוב כ"ל ד' ונפל  
 ונפול ומתה וכו' ונפול  
 ממוכו: (ג) רש"י ד"ה שור  
 פסולי וכו' וכו' כהן  
 (דקרינא ציה שור רעוהו  
 חל"מ וי"ב עיין רש"י  
 לקמן נג ע"ב:

## גליון הש"ס

נבטרא אין שליח לדבר  
 עבודה. עיין במ"ל פ"ב  
 מהלכות רוצח הלכה ב'  
 ונפול אכן מגונה דבי י'  
 ד"ה וכו' או מוסף: ונפול  
 יכרה איש בור ולא שור  
 בור. לעיל דף ט ע"ב:  
 תוס' ד"ה בור י' וכו'  
 וה"ה ליי"א. עיין לעיל דף י'  
 ע"ב מוס' ד"ה מאי  
 קטעוד:

## רבינו הגנאל

מתני'. בור של שני  
 שותפין ועבר עליו  
 הראשון ולא כסהו לרבי.  
 וקשי' לן בור של שני  
 שותפין היכי משכחת לה,  
 הניחא אי סבירא לן בור  
 ברשותו חייב. משכחת לה  
 בחצר של שניהם  
 והפקירו רשותן ולא  
 הפקירו בורן. אלא אי  
 סבירא לן בור ברשותו  
 פטור, ואינו חייב אלא בור  
 ברשות הרבים, היכי  
 משכחת לה. ואוקמה ר'  
 יוחנן כגון שעקרו שנים  
 חוליא בבת אחת  
 והשלימה לעשרה. מאי  
 רבי ומאי נבנן דתניא אחד  
 חפר בור תשעה טפחים  
 ובא אחר והשלימו  
 לעשרה האחרון חייב, רבי  
 אומ' אחר אחרון למיתה  
 אחר שניהם לנוקין, מאי  
 טעמא דרבנן דכתיב כי  
 יכרה איש בור, איש אחד  
 ולא שנים וכתיב נמי כי  
 יפתח איש, אנשים והמת  
 יהיה לו לחיובי בתרא דקא  
 עביד מיתה הוא דתא. ורבא  
 אחרון חייב.

## תורה אור השלם

1. לא חקם ולא חטר  
 את בני עמך ואהבת  
 לרעך כבמוך אפי' יי'  
 ויקרא י"ח
2. כי תבנה בית יי' ויש  
 ועשית מעקה לגגך ולא  
 תשים דמיום בביתך כי  
 יפל והפיל ממנו:  
 דברים כב ח
3. וכי יפתח איש בור או  
 כי יכרה איש בר ולא  
 יכספו ונפל שקמה שור או  
 חמור:  
 שמות כא לג
4. בצל הבור ישלם פסוק  
 וישלם לבעליו ודמות ודקה  
 שמות כא לד

## מוסף רש"י

בית הסקילה היה בבורה  
 שתי קומות ומפילו  
 משם אלכ' (סנהדרין מהל).  
 וקומה שלו. שיה מפילו  
 משומד ולא מישב (שם).  
 מיתה יפה. שמונת מהר  
 (שם). אין שליח לדבר  
 עשה עבירה. לן שלם טעם  
 שלם לדבר ענינה שיחייב  
 צולמו, אלא הכי הוא  
 עולה (לעיל קדושין)  
 (ב). דלכור לקלקל  
 רכ"ל (לקמן ג). האחרון  
 חייב. וכן מן די השרין בין  
 החוק. וטעמא מפרש לקמן  
 מקרא (לעיל א). אחר  
 אחרון למיתה. אם ממ  
 הבור לא ישלם הראשון  
 כלום. דני' טעמא לן צמס  
 כדי להמית (שם). אחר  
 שניהן לנוקין. דלס חוק  
 הבור ולא ממ יצולו בין  
 שניהם (שם). אם על  
 פתיחה חייב. שחפיו  
 פתח אחר ונפל אחר  
 ונפלו (לעיל שם). ולא  
 שור בור. ולא כי יכרה  
 שור בור (לעיל י. מהל).  
 שור פסולי המוקדשין.  
 שנפדה דקרינא ציה שור  
 רעוהו אחר שפדלו (לקמן  
 ג). במי שהמת שלו.  
 שכול למכור הנפלה ילא  
 זה חפר על פי שנפדה  
 טעון קבורה, דלמנינן גבי  
 פסולי המוקדשין שנפדו  
 כמ"ל צבירות נפיקו שני  
 (ו). מוח ולא גיה צבר  
 ולא חלב ואכלת ולא ללכנין.  
 נמכין עיין פ"ח הקדשים  
 נמכין עיין פ"ח הקדשים

שור שנגחו נמי פטור דכתיב שור רעוהו ולא שור הקדש: **לאו ממילא כו'.** כלומר תרמי שמועת מיניה:  
 היה צו הכל כל כך וזה שסיידו קצרו: **גי.** עשה צו ליריין צמתלים צמיח הסיד שטח צו:  
 נמכין עיין פ"ח הקדשים